

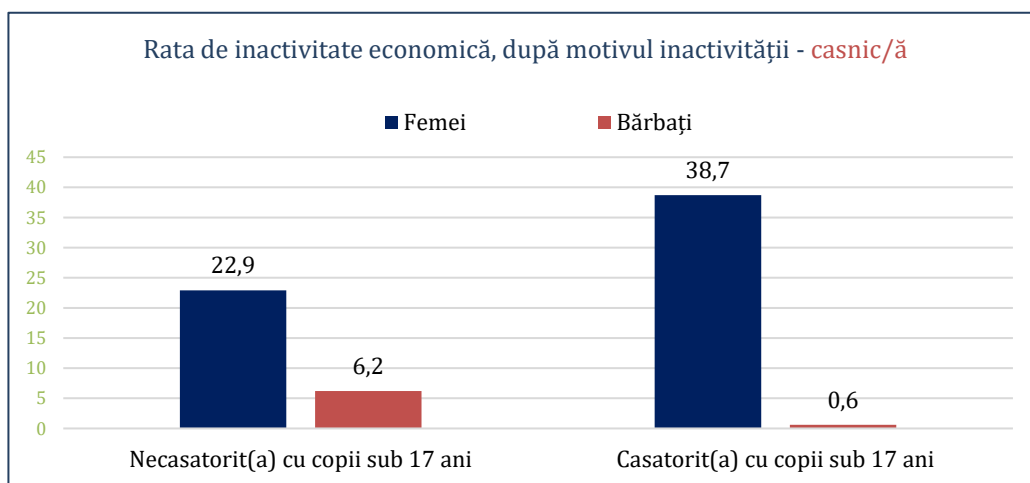
POZIȚIA SOCIETĂȚII CIVILE CU PRIVIRE LA ANULAREA PROGRAMULUI PRELUNGIT ÎN ȘCOLI

Organizațiile societății civile¹, cu profundă îngrijorare, se adresează Autorităților competente, în contextul anulării programului prelungit în școli, conform ordinului nr. 01/1-7/19 din 03.01.2023 al Direcției Generale Educație, Tineret și Sport al mun. Chișinău.

Anularea programului prelungit în școli ridică câteva preocupări majore, cu implicații asupra egalității de gen și nediscriminării:

I. Decizia respectivă va avea un impact negativ direct asupra reconcilierii vieții de familie cu cea profesională. Această modificare pune o presiune nejustificată pe părinți, care sunt puși în situația de a identifica independent soluții pentru a îmbina eficient îngrijirea copiilor cu locul de muncă. Conform [Analizei Centrului Parteneriat pentru Dezvoltare \(CPD\)](#), reconcilierea vieții de familie cu cea profesională este mult mai dificilă pentru femei, îngrijirea copiilor revenind preponderent în responsabilitatea acestora, din cauza stereotipurilor existente în societate privind rolurile de gen.

Responsabilitățile de îngrijire a copiilor determină o rată înaltă de inactivitate economică în rândul femeilor. Potrivit datelor BNS, rata de inactivitate economică a femeilor cu copii sub vârsta de 17 ani, din motivul responsabilităților casnice, este foarte înaltă, ajungând la circa 39% în cazul femeilor căsătorite, comparativ cu doar 0,6% în cazul bărbaților. Această diferență sugerează că, în lipsa unor programe și măsuri de suport a familiilor cu copii, ponderea femeilor inactive economic va spori, în timp ce în cazul bărbaților prezența copiilor nu va avea un efect semnificativ asupra ocupării. Mai mult, chiar dacă femeile sunt încadrate pe piața muncii, acestea tind să lucreze mai puțin, cu aproximativ 2,8 ore mai puțin pe săptămână, comparativ cu bărbații. Totodată, datele arată că femeile încadrate pe piața muncii se confruntă cu o serie de provocări, din cauza responsabilităților de îngrijire: întârzieri la serviciu, omiterea unor evenimente importante, întârzieri în realizarea anumitor sarcini etc., ceea ce, pe termen lung, poate reduce șansele acestora de a avansa profesional. Anularea programului prelungit va avea un impact disproporționat asupra familiilor monoparentale și a celor cu venituri reduse, care se bazează în mare măsură pe sprijinul școlar pentru a-și păstra locurile de muncă. În acest context, decizia de a anula programul prelungit riscă să adâncească și mai mult discrepanțele de gen pe piața muncii.

II. Pe lângă dificultățile aduse părinților, apar și riscuri legate de siguranța copiilor. Anularea programului prelungit îi poate lăsa pe mulți dintre ei fără supraveghere adecvată după orele școlare, crescând riscul de accidente și expunere la influențe negative. Copiii de vârstă mică sunt în mod special vulnerabili, iar circulația nesupravegheată prin oraș pentru a ajunge acasă sau timpul petrecut singuri pot avea consecințe grave pentru siguranța și dezvoltarea lor. Potrivit [datelor oficiale](#) prezentate de către subdiviziunile subordonate Inspectoratului General al Poliției, în prima jumătate a anului 2023 au fost înregistrate peste 280 de incidente cu implicarea a 289 de copii, evidențiind o problemă acută de siguranță publică și de protecție a minorilor.

CĂDERI DE LA ÎNĂLȚIME	Au fost înregistrate 72 cazuri de cădere de la înălțime, dintre care: - 16 - căderi de pe edificiu, sau alte obiecte din jurul edificiului; - 4 - căderi din copac; - 18 - căderi de pe tobogan (poarta de fotbal), aflându-se pe terenul de joacă; - 34- alte căderi. În consecință, 32 copii nu au avut de suferit, 35 copii s-au ales cu traumatisme, iar 5 copii au decedat
CĂDERI ÎN ADÂNCIME	Au fost înregistrate 3 cazuri de cădere în adâncime, dintre care: - 1 copil a căzut în lac; - 1 copil a căzut în fântână; - 1 copil a căzut în groapă. În consecință, 1 copil a suferit traumatisme, iar 2 copii nu a suferit traumatisme.
ÎNECURI	A fost înregistrat 7 cazuri de înece: - 1 copil s-a îneecat în lac, cu prezența părinților; - 2 copii s-au îneecat în lac, fără prezența părinților; - 3 copii s-au îneecat în râu, fără prezența părinților; - 1 copil s-a îneecat într-un bazin de apă improvizat.
INCIDENTE CASNICE	Au fost înregistrate 201 de incidente casnice, dintre care: - 4 cazuri de cădere a obiectelor casnice peste copil; - 9 cazuri de căderea copilului în lichide fierbinți; - 24 cazuri de consumarea substanțelor toxice; - 39 cazuri de consumarea excesivă de pastile; - 31 cazuri de consumarea de băuturi alcoolice; - 1 caz de consumarea obiectelor dăunătoare sănătății; - 11 cazuri de vătămarea corporală a copilului de către animale; - 11 cazuri de vătămarea corporală din neatenție cu diferite obiecte casnice; - 15 cazuri de vătămarea corporală a copilului din neatenție de către alți membri ai familiei; - 56 cazuri - altele. Astfel, 142 copii nu au avut de suferit traumatisme sau vătămări corporale, 57 copii s-au ales cu traumatisme și 8 copii au decedat.

III. Anularea programului prelungit în școli limitează dezvoltarea socială și școlară a copiilor. Fără un mediu structurat și supravegheat după orele de clasă, copiii pierd oportunități valoroase de învățare și interacțiune socială. Acest deficit poate avea efecte de durată asupra abilităților lor de comunicare, încrederii în sine și adaptării sociale. Suportul și ghidarea oferite de cadrele didactice la pregătirea temelor pentru acasă ajută copiii să-și consolideze și aprofundeze cunoștințele școlare și asigură o reușită mai bună la învățătură. Este esențial să recunoaștem că educația nu se limitează la curriculumul academic, ci include și aspecte vitale ale dezvoltării sociale și emoționale.

În contextul celor menționate, este necesar a fi întreprinse măsuri urgente pentru a remedia situația respectivă. În acest context:

- a) **Solicităm reevaluarea urgentă a deciziei de anulare a programului prelungit în școli, luând în considerare impactul semnificativ asupra familiilor și dezvoltării copiilor.** Acest tip de programe educaționale oferă posibilitate părinților să-și îndeplinească sarcinile de serviciu fără a fi expuși la potențiale cazuri de discriminare în muncă din cauza responsabilităților de îngrijire a copiilor.

Menționăm că din 2016 [cadrul legal](#) prevede la nivel național oferirea programelor prelungite de educație (programe publice). Astfel, în scopul eficientizării activității acestora, dar și în cel de a oferi șanse mai multor părinți angajați de a-și încadra copiii în astfel de programe, recomandăm: (i) monitorizarea din partea autorităților a activității programelor date prin prisma eficienței și funcționalității acestora și îmbunătățirea consecventă a serviciilor date; (ii) majorarea resurselor financiare alocate din bugetul de stat pentru toate instituțiile publice de educație întru sporirea posibilității mai multor copii de până la 12 ani să frecventeze activitățile respective, fără ca părinții să fie nevoiți să acopere taxe adiționale (inclusiv pentru pauzele alimentare), (iii) revizuirea și diversificarea curriculumului educațional pentru acest tip de program, astfel încât să fie cât mai mult centrat spre necesitățile și interesele copiilor.

b) Suplimentar, solicităm să fie întreprinse măsuri adiționale pentru a oferi suport părinților cu copii la creșă, grădiniță și școală, în special pentru clasele primare, prin:

- **Deducerea suplimentară din impozit pentru părinții salariați care au copii la creșă, grădiniță sau școală.** Această inițiativă are potențialul de a aduce beneficii semnificative atât pentru părinți, cât și pentru economia în ansamblu. Părinții angajați se confruntă adesea cu dificultăți financiare în încercarea de a echilibra nevoile familiei cu responsabilitățile profesionale, iar cheltuielile cu educația timpurie și îngrijirea copiilor sunt substanțiale. Mai mult, această deducere fiscală poate servi ca un stimulent pentru creșterea participării părinților, în special a mamelor, în forța de muncă, compensând parțial costurile legate de îngrijirea copiilor și încurajând astfel mai mulți părinți să rămână activi profesional. Recent, în România, a fost aprobată o nouă reglementare care introduce o deducere personală suplimentară în valoare de 10 lei pe lună (aproximativ 200 MDL) pentru fiecare copil înscris la o formă de învățământ, fie că este vorba despre creșă, grădiniță sau școală.

- **Identificarea soluțiilor pentru încadrarea copiilor în activități pe durata vacanței de vară.** Vacanța de vară, care se extinde pe o perioadă de trei luni, aduce adesea dificultăți pentru familiile în care părinții nu pot beneficia de un concediu de o durată atât de lungă, lăsând copiii fără supraveghere adecvată. Această problemă este și mai acută pentru familiile cu copii care urmează să înceapă clasa întâi, având în vedere că perioada dintre absolvirea grădiniței în mai și începerea anului școlar în septembrie este destul de lungă.

- **Acordarea indemnizației pentru părinții solitari în mărime de 100% din salariul mediu al acestuia pentru zilele libere în care este sistată activitatea creșelor, grădinițelor și școlilor (în special clasele primare).** În cazul în care este o familie monoparentală, indemnizația pentru zilele libere acordate în care instituția de învățământ pe care o frecventează copilul nu activează, trebuie să constituie 100% din salariul mediu al angajatului pentru ultimele 6 luni.

ⁱ Membri CIN: AO Institutul pentru Drepturile Omului (IDOM), AO Centrul de Informații „GENDERDOC-M, AO Centrul de Resurse Juridice (CRJM), AO Centrul Parteneriat , pentru Dezvoltare (CPD), Asociația „Promo-LEX”, Ana Furtună, AO Uniunea Organizațiilor Invalizilor din RM, AO Asociația de Reabilitare a Invalizilor din RM, AO Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM), AO Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD), Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari din R.M., Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități (AOPD), AO Keystone Moldova, AO Inițiativa Pozitivă, Centrul pentru Drepturile Romilor, Asociația Obștească ”Azi”, Cahul, AO ”Pas cu Pas”, regiunea Sud, AO ”Părinți solidari”, Alina Calugher, Congresul Național al Ucrainenilor din Moldova, Clinica Juridică Universitară din Bălți, Centrul de Asistență Socială ”Casa Speranțelor”, Elena Rățoi.